

1. V katero literarno vrsto sodi delo? Značilnosti vrste.

To delo je roman, najobširnejše epsko delo vprozi. Roman je najobširnejše epsko delo vprozi. To je pripoved, ki ima številna poglavja, dogajanje je zapleteno in ponavadi zajema daljše časovno obdobje. V njem nastopa množica književnih oseb, značaj osrednje pa se razvija v samem dogajanju romana. V romanu so poudarjeni medčloveški odnosi in družbene razsežnosti časa in kraja dogajanja.

2. Kratka vsebina! (10 stavkov)

Domači učitelj devetletnega Balčka, sina graščaka Benjamina Lovre Kvas je na poti do grada Selemenica spoznal desetega brata-Martineka Spaka, dobrega znanca te družine. Ki mu je napovedal 'usodo', zaradi česar mu je bil precej zanimiv a hkrati tudi dvome vzbujajoč. Na gradu je spoznal vse člane družine s hčerko Manico, sosede in prijatelje. Lovre in Manica se zaljubita, čeprav maj bi bila ona namenjena Marjanu, sinu Petra Kavesa. Kmalu ta ljubezen pride na dan, vendar Marjan se z njo noče sprijazniti in Lovretu zagrozi, naj zapusti to družino. Vsemu temu pa je prisluškoval Martinek in se Marjanu tudi pokazal, čeprav nista bila ravno v dobrih odnosih. Marjan je bil besen in ga je ustrelil v nogo, Martinek pa ga je s kopitom puške udaril po glavi in se ranjen odvrnil h Krjavlu, vaškemu čudaku. Marjana kasneje najde Manicin stric Dulef, ki odhiti na pomoč. Lovreta obtožijo, da je napadel Marijano, ker ta noče povedati, kdo je v resnici kriv, vendar je kmalu krivde oproščen. Martinek pred smrtjo pove svojo zgodbo, ki je zelo pretresljiva ter Lovretu, svojemu bratrancu, izroči pisma svoje pokojne matere namenjene njegovemu in Marjanovemu očetu, ki je Martinekovo mati zelo prizadel, vendar mu je le ta na smrtni postelji vse odpustila in kmalu po tem umre. Zadeve se razjasnijo in Piškav, prej imenovan dr. Kaves, oče Marijana ter Martineka, zapusti še živemu sinu denar, nečaku Lovretu pa grad Polesek in nato naredi samomor. Lovre in Manica se poročita, Marjan pa vzame za ženo zdravnikovo hčer Marjano. Marjan in Lovre se pobotata in postavita Martineku na grob spomenik z napisom, da tukaj počiva deseti brat.

3. Naštej glavne osebe in jih označi!

- Lovre Kvas: preprost, mlad, zelo bister in izobražen človek, star nekaj čez 20 let, ki se je rodil revnim staršem. Ima okrogel obraz, visoko čelo in črne oči. Po karakterju je zelo prijazen, čustven razumen in želi imeti dober odnos z vsemi.
- Manica: nenasmejana, resno dekle, staro 23 let. Je dobra duša in je tudi vesela, razumna realna. Precej je domišljava in melanholična. Ima modre oči, rjave lase, visoko čelo in blede polt.
- Marjan: zdrav, živahen fant, ki je ljubusumen na Kvasa in nesramen do Martineka. Starje 19 let in je precej razvajen in nestrpet ter nekoliko ukazovalen do Manice, njegove ljubezni.
- Martinek: razcapan, grd, skrivnosten mož, star okoli 40 let. Nima urejenih las in obrvi, ki skoraj prekrivajo majhne sive oči. Ima širok nos. Je pravičen, pameten in navzven precej vesel. Je neškodovljivejši do drugih razen do svojega očeta, do katerega kaže veliko maščevalnost.

- Krjavelj: srednje velik, debel šestdesetletni vaški čudak, ki je vedno rad pripovedoval dokaj nemogoče zgodbe. Je domišljav, požrešen a hkrati tudi prijazen.
- Dolef: pijanec, ki si je kljub zavedanju, da alkohol škodi, z njim uničil življenje. Kljub pijači pa je bistrega uma, nekakšen filozof. Je že precej star in pogosto obiskuje vaško gostilno.
- Peter Kaves (g. Piškav): samotarski, redkobeseden zdravnik, ki je redkokdaj zašel med ljudi. Naredil je veliko grehov in dosti ljudi s tem prizadel, kar pa se mu je kasneje tudi maščevalo. Bil je zelo požrešen na denar.
- Benjamin: preprost, meščanski človek, na pol izobražen, rad ima pogovore o kmečkih opravilih. Je bogat, vendar želi še več.

4. V kakšnih situacijah se osebe znajdejo in kako jih rešujejo?

Znajdejo se v situacijah, ki so se zgodile kot odgovor na njihova pretekladejanja (Martinekovo maščevanje očetu) ali pa zaradi nasprotovanja in posesivnosti (Martinova in Lovretova ljubezen do Manice). Nekaj situacij so poskušali rešiti s silo, vendar je bilo vse samo še slabše, vendar je kasneje zaradi obžalovanja in spametovanja prišlo do odpuščanja in pobotanja.

5. Oblika oz. zgradba teksta (kitice, novele,...)!

Roman je razdeljen na 25 poglavij.

6. V katero literarno obdobje bi uvrstil tekst? Ali se značilnosti literarnega obdobja kažejo tudi v delu? Odgovor argumentiraj!

Tekst bi uvrstila v obdobje romantike in realizma, saj najdemo notri motiv ljubezni in pa pripovedno tehniko z analitičnim načinom pisanja in zlo je kaznovano, dobro pa poplačano. Poleg tega pa sta kraj in čas določena, opis oseb je precej natančen in pa celotna zgodba je precej realistična (ni nobenih nemogočih pojavov ali bitij ki ne obstajajo).

7. Jezik, slog pisanja

Jezik je preprost, pisatelj uporablja izraze preprostega ljudstva, tako da roman približa ljudem, v pripovedi pa uporablja tudi zapleten, umetniški jezik, ki delo naredi še bolj zanimivo, saj s tem spoznamo razliko med izobraženci, gospodi in kmeti. Jezik je precej lahko berljiv, vendar je celotna knjiga precej komplicirano napisana saj se vse prepleza in povezuje. Čase pa menjava skozi pogovor oseb.

8. Bistvo teksta- poanta?!

Jaz sem bistvo teksta videla v tem da se dobro poplača slabo pa kaznuje in da si vsak zasluži drugo možnost, saj mu je mogoče resnično žal in zelo ožaluje svoja dejanja, tako kot je dr. Kaves spoznal, da je ravnal narobe.

9. Tvoje osebno mnenje oz. stališče do dela –vrednotenje!

Sama zgodba se mi ni zdela nič posebnega, motilo me pa je pisateljevo zahajanje s poti z začetnimi stavki in pretirano opisovanje oseb ki so bile le omenjene v romanu. Všeč pa mi je, da konec ni popoln s tem da je deseti brat umrl in da je precej realistična zgodba.

10. Nekaj stavkov o avtorju

Josip Jurčič se je rodil 4. marca 1844 na Muljavi, vasici v bližini Višnje Gore v revni družini malega kmeta in samostanskega kočijaža. Jurčič je bil pomemben slovenski realistični pisatelj in časnikar. V šolo je hodil na normalko v Ljubljano in nadaljeval na gimnaziji. Kot gimnazijec je veliko bral in se kmalu pojavil s svojimi spisi v takratnih listih. Pozornost je zbudil najprej s Spomini na deda, objavljenimi v Bleiweisovih Novicah. Že pri sedemnajstih je objavil svojo prvo pripovedko (Pripovedka o beli kači). Pri njegovih dvajsetih je Mohorjeva družba izdala povest Jurij Kozjak, Slovenski oglasnik pa povest Domen. Po končani gimnaziji je odšel na Dunaj, kjer je študiral slavistiko in klasično filologijo vendar je študij kmalu opustil. Umrl je v najlepših letih spomladi 1881 zaradi pljučnice. Pokopan je na starem ljubljanskem pokopališču Navje.

Sara A.